

Muğla İli Av Turizminin İlin Ekonomisi ve Kırsal Kalkınması Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi

Hatice ULUSOY*

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Köyceğiz Meslek Yüksekokulu Ormancılık Bölümü, Muğla, Türkiye

*Sorumlu Yazar:

E-posta:hatice.tirasulusoy@gmail.com

Geliş Tarihi: 25 Temmuz 2016

Kabul Tarihi: 15 Kasım 2016

Özet

Dünyada hızla büyüyen turizm sektörü ülkelerin kalkınmasında önemli rol oynamakta ve hızlı gelişme sağlamaktadır. Turizm sektörü dünyada bir çok sektörde olduğu gibi ülkemizde de birtakım değişimlere uğramıştır. Bu değişim ve gelişmelere paralel olarak; ülkemizde deniz-kum-güneş üçlüsü ile şekillenen kıyı turizminin yanı sıra birçok alternatif turizm çeşitleri ile dikkat çekmektedir. Son zamanlarda ülkemizde turizm talebi sürekli gelişme gösteren, doğa ile uyumlu, çevreye zarar vermeyen, ekolojik dengeyi koruyan, sürdürülebilir turizm yaklaşımını benimseyen alternatif turizmin olduğu alanlarda yoğunlaşmaktadır. Av turizmi, av ve yaban hayatı kaynaklarının denetim altında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulmasını, bu kaynakların rekreasyonel ve turistik yönlerden değerlendirilerek ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkıda bulunmasını amaçlayan insanların çeşitli gereksinimlerine cevap veren bir alternatif turizm çeşididir. Muğla ili kültür ve tabiat varlıkları ile turizm sektörüne arz edilebilir kaynak zenginliği itibarıyla yalnız Türkiye'nin değil dünyanın nadir bölgelerinden birisidir. Bu nedenle ilin ekonomisinin temelini turizm sektörü oluşturmaktadır. Bu çalışmada turizm sektörü içerisinde alternatif turizm şekli olarak karşımıza çıkan av turizminin; Muğla ilindeki mevcut potansiyel durumu, kırsal turizm açısından Muğla ilinde yapılan diğer turizm çeşitleri arasındaki yeri, ilin ekonomisine olan katkısı, kırsal alanda yaşayan yöre halkına sosyo ekonomik etkileri ve kırsal kalkınma üzerindeki etkisinin ortaya konularak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muğla İli Av Turizmi, Kırsal Turizm, Kırsal Kalkınma

Examination of The Additions on Rural Development and Economic of Muğla Provicence of Hunting Tourism in Muğla City

Abstract

Rapidly growing tourism sector in the world are playing an important role in the development of countries and developing quickly. As in all industries and the world has brought some changes in tourism sector too. Turkey are called attention to many alternative tourism types with coastal tourism is formed by sea-sand-sun trio in parallel are development in world. In recently times; the demand tourism to our country show a steady development and its occurred in areas are alternative tourism types that harmonizing with nature, protecting ecological balance, not damaging the environment, adopting a sustainable tourism approach and providing a competitive advantage. Hunting tourism in rural tourism are activities that it aims to contribute to the country's tourism and the national economy in terms of recreational and tourist and hunting and wildlife resources be made available to local and foreign hunters under control, hunting tourism is a kind of tourism that responsive to needs of people. Muğla cultural and natural assets to be placed on the tourism sector in Turkey is not only a wealth of resources as one of the world's rarest. Therefore, the basis of this city's economic has occurred for the province's tourism sector. In this study, potential, place among other forms of tourism, and contribution to the province's economy, impact on rural development and socio-economic impacts on the local people living in rural areas in Muğla Province of the hunting tourism in which alternative form of tourism in the tourism sector were evaluated.

Keywords: Muğla City of Hunting Tourism, Rural Tourism, Rural Development

GİRİŞ

Dünyada hızla büyüyen turizm sektörü ülkelerin kalkınmasında önemli rol oynamakta ve hızlı gelişme sağlamaktadır. Turizm günümüzde; yatırımları ve iş hacmini geliştiren, yeni istihdam olanakları sağlayan, döviz ve bu bağlamda gelir yaratan, sosyal, kültürel, politik, ekonomik bir nitelik kazanmıştır. Günümüzde turizm ekonomik sorunların çözülmesinde, darboğazlarının aşılmasında özellikle gelişmekte olan ülkeler tarafından önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu nedenle, turizm gelişmekte olan ülkeler tarafından kalkınma sürecini hızlandıran bir güç ve döviz finansmanı olarak kabul edilmektedir. Bu ülkeler, değişik politikalar üreterek, turistik ürün çeşitlerini geliştirmek ve çeşitlendirmek için çalışmalar yapmaktadır. Turizm sektörü dünyada bir çok sektörde olduğu gibi ülkemizde de birtakım değişimlere uğramıştır. Bu değişim ve gelişmelere paralel olarak; ülkemizde deniz-kum-güneş üçlüsü ile şekillenen kıyı turizminin yanı sıra birçok alternatif turizm çeşitleri ile dikkat çekmektedir.

Günümüzde, kitle turizminden bireysel turizme doğru bir geçiş yaşanmaktadır. Günümüz turistinin çevreye olan duyarlılığından dolayıyla turizmi, av turizmi, ekoturizm gibi çekim gücü yaratan ürünler turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında değerlendirilmektedir. Sanayinin genellikle büyük yerleşim alanlarında yoğunlaşması, yeşil alanların nüfusun barındırılmasını sağlamak gibi çeşitli nedenlerle tahrip edilmesi, ekoturizme yönelik seyahatleri arttırmaktadır. Eğlence ve boş zamanlarını değerlendirme özellikleri kişiden kişiye değişebilmektedir. Bu nedenle, kültürel turizm, sportif turizmi, av turizmi ve özel ilgi turizmi gibi turizm çeşitleri bulunmaktadır [1].

Son zamanlarda ülkemizde turizm talebi sürekli gelişme gösteren, doğa ile uyumlu, çevreye zarar vermeyen, ekolojik dengeyi koruyan, sürdürülebilir turizm yaklaşımını benimseyen alternatif turizmin olduğu alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Alternatif turizm, kitlesel klasik turizme alternatif olarak gelişen turizm türlerini ele alan bir kavramdır. Geleneksel ve klasik kitle turizmi ve şehir turizminin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla yeni turistik ürünlerin bir araya getirilme-

si ile oluşturulmuş bir turizm çeşidi olarak tanımlanmaktadır. Alternatif turizm kavramının ortaya çıkmasını sağlayan temel etkenler ise, turizmin gittikçe artan olumsuz etkilerinin fark edilmeye başlanması, yeni turistik aktivitelere arayan turist sayısındaki artış, ekonomik ve çevresel etkenlerin giderek önem kazanması ve turizm pazarındaki genel eğilimlerin alternatif turizm çeşidine doğru kayması olarak sıralanabilir. Alternatif turizm kavramının ortaya çıkmasını sağlayan temel etkenlerden biri de kırsal alanda yaşayan insanları ekonomik olarak kalkındırmak ve istihdam alanı yaratmaktır. Bütün bu nedenlerle ortaya çıkan alternatif turizm arayışı bizi doğal alanlara doğru çekmiştir.

Alternatif turizmin yapılacağı alanlar; deniz turizmi merkezleri dışında kalan, kentsel yerleşimlerden uzakta, kırlara özgü doğal ve kültürel yapının korunduğu ve yapıyla tanışmamış doğal alanlar yani kırsal alanlardır. Kırsal turizm de kırsal alanlarda gerçekleştirilen ve diğer turizm türleriyle de son derece kolay entegre olabilen bir turizm türüdür. Kırsal turizm kavramında kırsalın içerdiği anlam, ülkemizde doğrudan kırsal alanlar olarak algılandığından, yayla turizmi, av turizmi, mağara turizmi, ekoturizm ve açık hava doğa sporları ile aynı tutulmaktadır. Yanlış olmamakla birlikte, kırsal turizmde esas amaç bir köyde, bir çiftlikte, bir dağ evinde konaklayarak, kırsal kültürle tanışarak ve kaynaşarak bir tatil geçirmek olduğundan, aralarında amaç ve etkinlikler bakımından bazı farkların olduğu da bir gerçektir.

Kırsal alanlarda yalnızca kırsal turizmin gelişmesine uygun alanlar değil, aynı zamanda bu ortamı paylaşan bir çok turizm türünün de mekanı sayılırlar. Kırsal mekanları kullanan av turizmi hem rekreasyonel amaçlı yapılan bir doğa sporu hem de kırsal turizme ve kırsal kalkınmaya dolaylı yünden katkılar sağlayan ve kırsal turizme kolayca entegre olabilen bir alternatif turizm şeklidir.

Yaban hayatı popülasyonları, dünyada ve ülkemizde her geçen gün hızla yok olmaktadır. Bunun nedeni olarak da insan faaliyetleri neticesinde çevrenin tahrip olması ve yaban hayatı habitatlarının kaybolması gösterilmektedir. Gerek flora gerekse fauna açısından dünyanın en önemli bölgelerinden biri olan, birçok endemik türü bünyesinde barındıran Anadolu toprakları binlerce yıldan beri çeşitli uygarlıklara sahne olmuştur. Bu dönemler içerisinde doğa çok tahrip edilmiş ve özellikle bu tahrip son 200 yılda daha da artmış ve bunun sonucunda pek çok hayvanın nesli tükenmiş veya tehlike altına girmiştir. Bu tahribatla beraber insanların doğa ve turizme olan ilgisi de artmıştır. Av turizmi bu sebeple, üzerinde durulması gereken bir olgu haline gelmiştir. Turistik ürün arzının çeşitlendirilmesi kapsamında sunulan ve rekreatif bir etkinlik olarak kabul edilen av turizmi, büyük miktarda parasal harcama gerektirmesi nedeniyle gelir düzeyi yüksek kişilerin katıldığı bir turizm türüdür. Av turizminin Türkiye açısından önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır [2].

AV TURİZMİ

Av turizmi; turizmin değişik bir uygulama şekli olup avcı niteliğine sahip kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere belirlenmiş ilkelerle yaptıkları etkinliklerdir. Diğer bir ifadeyle, avcı niteliğine sahip kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere belirlenmiş ilkelerle yaptıkları etkinliklerdir. Av turizmi insanların çeşitli gereksinimlerine cevap veren bir turizm çeşididir. Avcılar, av turizmi faaliyetleri ile yaban hayvanlarının boynuz, diş, post benzeri hatıra değeri taşıyan kısımlara sahip olmakla birlikte, değişik kültürleri

tanıma ve değişik yerleri görme olanağı elde etmektedirler. Avcılık işletmeleri, acenteler vb. tarafından av meraklıları için düzenlenen av programları, av turizmi kapsamında yer almaktadır. Av turizminin varlığı, av hayvanlarının sayısına ve türlerinin çeşitliliğine bağlı olarak, bir yandan hayvan soylarını sonsuza kadar sürdürebilecekleri ve genetik çeşitliliğe olanak verecek kadar çok sayıda olmalarını gerektirir. Diğer yandan ise, yaşadıkları doğa parçasının kaldırabileceğinden de çok olamamalarını zorunlu kılar. Bu dengenin oluşması yönünde yapılan av turizmine “sürdürülebilir av turizmi” denilmektedir. Türkiye’nin coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Av turizmi genel kanının aksine yaban hayatını yok etmez aksine koruma-kullanma ilkesi doğrultusunda geliştirir. Günümüzde dünyada pek çok ülke av turizminden elde ettiği gelirle doğal hayatını korumayı ve geliştirmeyi başarabilmektedir.

Kırsal kalkınma açısından turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, turizm hareketlerinin ülke geneline yayılması, turizm hareketlerinin tüm yıla yayılması ve sosyo-ekonomik kalkınmanın homojen dağılması açısından av turizmi önemli etkinliğe sahiptir. Kırsal yoksulluğun yaban hayatı kaynakları üzerindeki baskısını azaltmak için yaban hayatı habitatlarını paylaşan yerel halkın ekonomik durumunun iyileştirilmesi gerekir. Bu maksatla kullanılabilir önemli araçlardan biri de av turizmidir. Av turizmi kapsamında av yapmak için kullanılan belirli yasal çerçeve içerisinde oluşturulmuş sahaların kırsal alanlara yakın yerlerde bulunması, gelen avcılarının konaklama ihtiyacını en yakın köy pansiyonlarından veya köy evlerini kullanmayı tercih etmeleri kırsal turizme katkı sağlaması bakımından önemle üzerinde durulması ve irdelenmesi gereken bir konudur.

Kırsal alanları kullanan bir diğer alternatif turizm şekli olan amaç ve etkinlikler bakımından farklı olan Av turizmi;

*kırsal alanlarda yapılan bir turizm olması,

*kırsal alanda yaşayan halkın turizmin içerisinde etkin rol oynaması

*avcılarının rekreasyonel amaçlı kırsal alanlarda konaklamayı tercih etmeleri nedeniyle kırsal turizm içerisinde yer alan kırsal turizme kolaylıkla entegre olabilen bir alternatif turizm şeklidir.

Türkiye’de Av Turizmi Uygulamaları

Türkiye’de av turizmi uygulamaları, envanter çalışmalarıyla yeterli popülasyona ulaşmış yenilenebilir doğal kaynakların bir parçası olan av hayvanlarının yıllık artan miktarlarının belirli plan içerisinde avlandırılması; avcılığın, doğal hayata zarar vermeden bilinçli olarak yürütülmesi; av ve yaban hayatı kaynaklarının popülasyon dengelerinin korunarak sürdürülebilir yönetimi ilkesine dayanmaktadır.

Ülkemizde av turizmi faaliyetleri; 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu Kanun, “Yerli ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına İlişkin Esas ve Usulleri İçerir Yönetmelik” Kanununun 15 ve 32. maddeleri kapsamında hazırlanıp 8 Ocak 2005 tarih ve 25694 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik; sürdürülebilir avcılık ve doğal hayatın korunması ilkelerini gözeterek, popülasyonları ve yıllık artım miktarlarını, doğal kaynakların bir parçası olan av hayvanlarının av turizmi kapsamında avlatılmasını sağlayacak ilkelerin belirlenmesini; av organizasyonu, av ve yaban hayatını gözlem turları, fotoğraf ve film çekimlerinin nasıl düzenleneceğini; organizasyonları yürütecek acente ve görevlilerin yapacakları iş ve işlemleri;

av organizasyonlarında görev alacak kalifiye eleman yetiştirilmesini içermektedir. Bu yönetmelik kapsamında, yerli ve yabancı avcılarının av turizmi kapsamında avlayabilecekleri av hayvanlarının tür, cinsiyet ve miktarları ile alınacak avlanma ücretleri belirlenmektedir.

Türkiye’de av turizmi kapsamında av organizasyonlarına izin verilen alanlar, işletilen ya da işletirilen örnek avlaklar, devlet avlakları, özel avlanma planları çerçevesinde avlanmanın yapılabilmesine Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne izin verilen yaban hayatı geliştirme sahaları ve özel avlak sahalarıdır. Av turizmi kapsamındaki bu sahalar çoğunlukla kırsal halkın yaşadığı yerlere yakın bölgelerde bulunmaktadır. Hatta av yaptırılan bu sahaların çoğunluğu; kırsal alanda yaşayan halkın yaşam alanlarının mülki hudutları içerisinde kalmaktadır.

Merkez Av Komisyonu, İl ve İlçe Av Komisyonlarının Görevleri, Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmeliğe göre ülkemizde korunması gereken türler de her yıl Merkez Av Komisyonunun bir kararıyla belirlenmektedir. Türkiye’de av turizmi kapsamında yapılacak tüm uygulamalar, her av yılını (1 Nisan’dan başlayarak izleyen yılın 31 Mart sonuna kadar olan süre) içerecek şekilde komisyon tarafından belirlenmektedir. Bu kararlarda; avına izin verilen türler, avına izin verilen sahalar, avlanma tarihleri, ücretler, avlanma ilkeleri, yasaklanan avlanma usul ve şekilleri yer almaktadır. Av turizminden elde edilen gelirlerden köy tüzel kişiliklerine katılım payı 1994-1995 av döneminde verilmesine başlanmıştır. 2004-2005 av yılından itibaren de belde belediyelerine de katılım payı verilmeye başlanmıştır. Fakat bu katılım paylarının alınabilmesi için ilgili köy ve beldelerin Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile protokolün yapılmasına bağlıdır. Aksi takdirde bu pay ödenmemekte bakanlığa kalmaktadır [3]. Yerli avcılar birbirini izleyen beş gün, yabancı avcılar birbirini izleyen on gün süreyle avlanabilmektedir. Yabancı turist avcılarının belirlenen türler dışında kalan diğer memeli hayvanları ve kuşları avlamaları yasaktır.

Turistik ürün arzının çeşitlendirilmesi kapsamında sunulan ve rekreatif bir etkinlik olarak kabul edilen av turizmi, büyük miktarda parasal harcama gerektirmesi nedeniyle gelir düzeyi yüksek kişilerin katıldığı bir turizm türüdür. Av turizminin Türkiye açısından önemi de bu noktada ortaya çıkmaktadır.

MUĞLA İLİNDE AV TURİZMİ

Türkiye’nin güneybatı ucunda yer alan kuzeyinde Aydın, kuzeydoğusunda Denizli ve Burdur, doğusunda Antalya ile komşu, güneyinde Akdeniz ve batısında ise Ege Denizi ile çevrilidir. Toplam uzunluğu 1124 km olan deniz kıyıları ile Muğla ülkemizin en uzun sahil şeridinde sahip ilidir. En büyük ilçesi Fethiye ilçesidir. Muğla ili, ülkemizin güneybatı köşesinde, Toros kıvrım sistemiyle Batı Anadolu kıvrım sisteminin iç içe girdiği dağlık ve engebeliğin Menteşe yöresinde yer almaktadır. Şehir merkezi Karadağ, Kızıldağ, Masa Dağı, Hamursuz Dağı ile çevrelenmiş olup Hisar Dağından ovaya doğru yayılır. Muğla ili toprakları iki coğrafi bölgemiz içerisinde yer almaktadır. Muğla ilinin toplam yüzölçümü 13.247 km²’dir. Muğla ilinin % 77’si dağlar, % 12’si platolar ve % 11’i ovalarla kaplıdır. Akdeniz ve Ege Denizinde sahilleri bulunan Muğla’nın kıyıları dünyanın en girintili ve çıkıntılı yerlerinden biridir. Bu kıyılarda pek çok körfez, koy, yarımada ve irili ufaklı ada vardır. Muğla il kıyılarında çok sayıda tabii liman vardır. Başlıca liman ve iskeleleri Bodrum, Marmaris, Güllük, Fethiye, Günlükbaşı

ve Göcek’tir. İstanbul-İskenderun arasında sefer yapan Denizcilik Bankasına ait gemiler Bodrum, Marmaris ve Fethiye’ye uğrarlar. Marmaris ve Bodrum’da yat limanları vardır. Ayrıca ilde iki havaalanı; Milas-Bodrum Havalimanı ve Dalaman Havalimanı bulunmaktadır. Çok zengin bir flora-ya sahip Muğla yöresi aynı zamanda çok sayıda endemik bitki türüne sahip bir turizm bölgesidir. Kitle ve deniz turizmine önemli derecede ev sahipliği yapan Muğla ili biyolojik zenginliği ve doğasıyla aynı zamanda alternatif turizm için de önemli bir potansiyele sahiptir. Muğla ilinde av turizmi, kırsal alanda yapılan ve kırsal kalkınmaya olan katkısıyla öne çıkan hem doğa turizmine hem de kırsal turizme katkıda bulunan bir alternatif bir turizm şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Muğla ilinde av turizmi 2006 yılında başlamış ve o zamandan beri de devam etmektedir. Muğla ilinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü Muğla Şube Müdürlüğü sorumluluğunda 2 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ile 1 adet yaban domuzu örnek avlağı bulunmaktadır.

Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası’nın kapladığı alan 31.483,00 Ha’dır. 16.10.2005 yılında bakanlar kurulu kararı ile ilan edilmiştir. Başta hedef tür Yaban Keçisi olmak üzere Türkiye’de nadir görülen Karakulak, Boz Ayı, ayrıca Yaban domuzu, Tavşan sıkça görülebilen türlerdendir. Muğla Fethiye Karayolu üzerinde bulunan Kızılyaka Köyünden Yaklaşık 30 km mesafede stabilize orman yolu ile 45 dk, ayrıca Muğla Fethiye Karayolu Köyceğiz İlçesi Hamitköy Köyünden 23 km asfalt 17 km stabilize orman yolu olmak üzere toplam 40 km gidilmek suretiyle Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahasına ulaşılmaktadır. Sahanın Köyceğiz İlçesi mülki hudutları içerisinde Ekincik, Sultaniye, Hamitköy ile Ula İlçesi mülki hudutları içerisinde Yeşilçam ile Çörüş köyleri bulunmaktadır.

Yılanlı Çakmak Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Yılanlı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası’nın kapladığı alan 1.509 Ha’dır. 07.09.2005 yılında bakanlar kurulu kararı ile ilan edilmiştir. Saha peridotit ve kalker yerli kaya mostraları ile alüvyon, yamaç molozu ve birikinti konisi gibi çöküntü elemanlarından meydana gelmektedir. Yörede Akdeniz İklimi egemendir. Sahada hedef tür Yaban Keçisi-Dağ Keçisi (Capra aegagrus)’dir. Doğusunda Sarnıç Sırtları, batısında Örnece Sırtları, kuzeyinde Yemişendere Köyü-Mortuma Çayı, güneyinde Çakmak Köyü bulunmaktadır. Saha Muğla-Denizli Karayolu üzerinde ve Muğla’ya yaklaşık 30 dakika uzaklıktadır.

Boğaziçi Örnek Avlağı

Örnek avlağın kapladığı alan 8.325 Ha’dır. 31.06.2008 yılında bakanlar kurulu kararı ile ilan edilmiştir. Avına izin verilen hayvan türü yaban domuzudur.

Muğla ilinde av turizmi kapsamında av; Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü Muğla Şube Müdürlüğü’nün denetiminde yaptırılmaktadır. Muğla ili sınırları içerisinde yaban keçisi avı Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası içerisinde, diğer yaban keçisi avları ise Orman İşletme Müdürlüğü sınırları dahilinde Datça ile Milas ilçelerinde yaptırılmaktadır. Yılanlı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası’nda henüz av turizmi kapsamında av yaptırılmamaktadır. Yaban domuzu avı ise Fethiye ilçesindeki Boğaziçi Örnek Avlağı ile Milas ilçesi Orman İşletme Müdürlüğü sınırları dahilinde yaptırılmaktadır [4].

Çalışma Materyal ve Alanı

Araştırma konusunu oluşturan Yaban keçisi (*Capra aegagrus Erxleben 1777*) dünyada *Capra* cinsine ait dokuz türden birisidir. Yaban keçisi *C. aegagrus* türüne ait dünyada tespit edilen 5 alttürden ülkemizde yayılış göstereni *C. aegagrus ssp. aegagrus*, diğerleri ise *C. aegagrus ssp. blythi*, *C. aegagrus ssp. chialtanensis*, *C. aegagrus ssp. cretica* ve *C. aegagrus ssp. turcmenica*'dır [5]. Dünya üzerinde Kafkasya ve Orta Doğu'nun bazı ülkelerinde yayılış gösteren yaban keçisine Türkiye'de; Güney Anadolu'da, özellikle Toroslar'da, Doğu Anadolu'da ve Güneydoğu Anadolu'nun kuzey ve doğusunda ve Karadeniz dağlarında 1500 m ve daha yüksek yerlerde yaşamaktadır [6].

Türkiye de mevcut 80 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olup toplam alanı 1.201.285 ha. dır. Bu sahalardan 2 tanesi Muğla İli sınırları içerisinde yer almaktadır. Bunlar Köyceğiz (31.483,00 Ha), Yılanlı (1.509 Ha), olmak üzere 2 yaban hayatı geliştirme sahası olup toplamda 32.992,00 ha.'lık alanı kapsamaktadır. Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarındaki Yaban Keçisi (*Capra Aegagrus Erxleben 1777*) avlanma sezonu 1 Ağustos'ta başlayıp 31 Mart itibari ile sona ermektedir.

Çalışma alanı olarak, Köyceğiz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası ile Datça Orman İşletme Müdürlüğü sınırları dahilinde bulunan alanlar alınmıştır. Çalışma materyalimizi oluşturan ergin bir yaban keçisi tekesinin boyu 130-180 cm, cidago yüksekliği 80-100 cm, kuyruk uzunluğu 15-20 cm ve ağırlığı 5085 kg, dişinin ağırlığı ise 20-35 kg'dır. Boyunlar, erkeklerde uzun olup 150 cm'ye kadar olabilmekte, dişilerde ise kısa olup 25-30 cm kadardır Yaban keçisinin postu kısa, sık ve sert kıllı olup, rengi kışın soluk grimsi-sarımtırak olduğu halde, yazın kızıl kahverengidir. Kızışma devresi aralık-şubat arasındadır. Gebelik süresi 5 ay, doğumlar mayıs ayında başlamakta Temmuz ayına kadar sürebilmekte ve genellikle ikiz doğurmakta seyrek olarak üçüz yavrulara da rastlanmaktadır [7, 8, 9, 10] Ortalama 13-16 yıl yaşayan yaban keçilerinde erkek bireylerin ölüm yaşları konusunda yapılan bir araştırmada ölümlerin en çok 4-8 yaşlarında gerçekleştiği, 7. yaştan sonra azaldığı kaydedilmiştir [11].

Muğla İli Av Turizminin İlin Ekonomisi ve Kırsal Kalkınması Üzerindeki Etkisi

Muğla ilinde av turizmi; ilin coğrafik konumu, turizm şehri olması, ulaşımın kolay olması bakımından önemli bir yere sahiptir. Muğla ilinde 11 adet deniz ve hava limanı gümrük kapısı bulunmaktadır. Bu gümrük kapılarından yılda ortalama 3.000 adet turist Muğla iline giriş yapmaktadır. Giriş yapan turistlerin sayısı önemli orandadır.

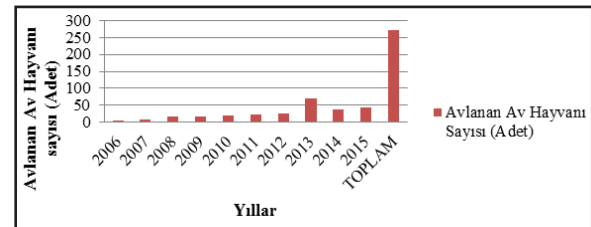
Gelen turistlerin sadece deniz turizmine değil diğer alternatif turizm etkinliklerine katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Av turizmi, bu alternatif turizm etkinlikleri içerisinde yer alan aynı zamanda kırsal turizme de kolaylıkla entegre olabilen bir turizm çeşididir. Muğla ili biyolojik zenginliği bu turizmin yapılabilmesine önemli derecede kaynak sağlamaktadır. Bu kapsamda; ilin bütün bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda yapılacak av turizmi faaliyetleri hem ilin ekonomisine hem de kırsal alanda yaşayan halkın kalkınmasına önemli derecede katkılar sağlayacaktır.

Av turizmi avlama gelirlerinden saha ve av hayvanı türlerine göre % 40-82 oranında koruma, bakım ve avcılığın düzenlenmesi karşılığı katılım payı verilmektedir [12]. Bu faaliyetler ile yöre insanların yaban hayatı kaynakları varlığından oluşan katma değerden faydalanmaları yoluyla kırsal kalkınmaya destek verilmektedir. Böylece yaban

hayatı üzerindeki baskı azalmaktadır. Av turizmi etkinliklerinde; bilinçsiz avcılığın önüne geçilmesi, yöre halkının koruma ve kontrole olan pozitif katkısının daha fazla sağlanması ve yöre halkının av turizmini sürekli bir gelir kaynağı olarak görmesi ve inanması durumunda "av turizminin" yöre halkına yaptığı ve yapacağı pek çok katkıları bulunmaktadır.

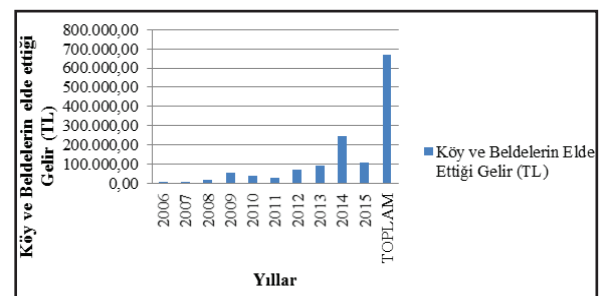
Av Turizminin Yaptığı Katkılar

Her av turizm organizasyonu için av kılavuzu, süreççi ve çantacıların yöre halkından seçilmesi, araç ve gereçlerin kiralaması, köy konaklarının avcılarının hizmetine sunulmasından elde edilen konaklama ücreti, yemek ve el işi yapan köylü kadınlarımızın kazançları, envanter çalışmalarına katılan işçi ücretleri, yabancı turistlerin av öncesi ve sonrasında alışveriş ve eğlence merkezlerindeki harcamaları göz önüne alındığında acente ve çalışanlarının işlendirilmesi yanında hem köy tüzel kişiliklerine ve yöre halkına hem de kamuya ekonomik katkı/gelir sağlamaktadır. Av turizmi kapsamında Muğla İlinde 2006-2015 yılları arasında 271 adet Yaban Keçisi (*Capra aegagrus*) avının gerçekleştiği görülmektedir (Şekil 1).

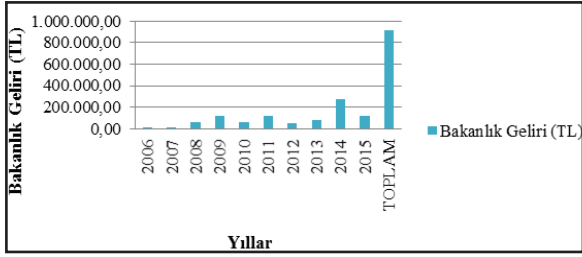
Şekil 1. 2006-2015 yılları Arasında Av Turizmi Kapsamında Avlanan Av Hayvanı Sayısı

Muğla ilinde 2006-2015 yılları arasında Yaban Hayatı Geliştirme Sahasına (YHGS) sahip köy ve beldelere 670.586,60 TL katkı payı verilmiştir. Bu katkı payının yıllara göre değişimi Şekil 2'de verilmiştir. 2014 yılında avlanan yaban keçisi sayısı artmıştır. Bu artışın nedeni, ilgili sahaya ait keçilerin trofelerinin iyi olması ve avının kolay yapılabilmesi vb. nedenlerden ötürü av turizm şirketleri arasındaki rekabetin artması sonucudur.

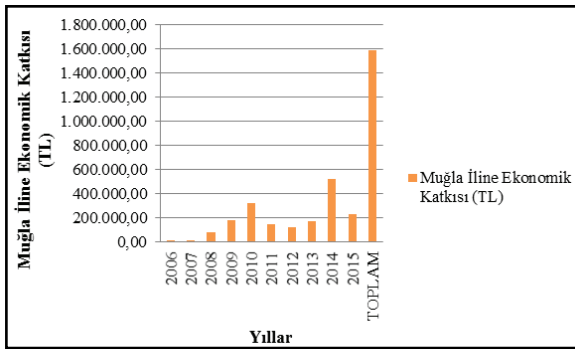
Şekil 2. 2006-2015 yılları arasında sahip köy ve beldelerin av turizminden elde ettiği gelir

Aynı yıllarda 2006-2015 yılları arasında Orman ve Su İşleri Bakanlığının Muğla ilinde av turizminden elde ettiği gelir 915.186,18 TL 'dir (Şekil 3). Bu gelir; av turizmi kapsamında yaptırılan avlardan bakanlığın almış olduğu katılım payları sonucunda elde ettiği gelirdir.

Şekil 3. 2006-2015 yılları arasında Orman ve Su İşleri Bakanlığının yılları arasında Muğla ilinde av turizminden elde ettiği gelir (TL)

Av turizminin 2006-2015 yılları arasında Muğla iline olan ekonomik katkısı ise 1.585.772,78 TL 'dir. Toplamda 2.497.958,96 TL av turizmi geliri sağlanmıştır (Şekil 4). Bu gelire ulaşım araçlarını kiralama, konaklama ve yemek ücreti ile birlikte, koruma ve rehberlik ücretlerini de kattığımızda bu miktar daha da artacaktır [4].

Şekil 4. Av turizminin 2006-2015 yılları arasında Muğla iline olan ekonomik katkısı

Ortalama turizm gelirimiz kişi başına 750 \$'dır. Av turizminde ülkemize gelen bir turistten bıraktığı döviz miktarından golf turizminde 35, kongre turizminde 4 kat daha fazla döviz bırakılmaktadır. Her bir yabancı avcı 3.000-200.000 \$ arasında değişen miktarlarda ülkemize döviz bırakmaktadır [12]. Bu verilerden anlaşıldığı üzere kişi başı turizm gelirimiz, av turizminden kişi başı elde edilen turizm gelirinden daha düşüktür. Muğla ili av turizminde 1 adet yaban keçisi avından elde edilen ortalama gelir 5.087 TL'dir. Bu da kişi başı elde edilen turizm gelirinden yaklaşık olarak 2,5 kat daha fazladır. Av turizminin ülkenin ekonomisine ve kırsal kalkınmaya yapacağı etkileri de göz önünde bulundurulduğunda daha da önemi ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Av turizminin Muğla iline olan katkısı oldukça önem arz etmektedir. Muğla ilinde 2006-2015 yılları arasında yapılan 271 adet yaban keçisi (*Capra aegagrus*) avından; YHGS sahip köy ve beldelelere 670.586,60 TL, Orman ve Su İşleri Bakanlığının Muğla ilinde av turizminden elde ettiği gelir 915.186,18 TL, Muğla iline olan ekonomik katkısı ise 1.585.772,78 TL 'dir. Bütün bu elde edilen veriler değerlendirildiğinde, 2006-2015 yılları arasında Muğla ilinde toplam 2.497.958,96 TL TL av turizmi geliri elde edilmiştir. Bu gelire ulaşım araçlarını kiralama, konaklama ve yemek ücreti ile birlikte, koruma ve rehberlik ücretlerinin de kattığımızda bu miktar daha da artacaktır. Bu verilerden de anlaşılacağı gibi av turizmi; ilin ekonomisi ve kırsal kalkınmaya dikkate değer bir destek oluşturması ve orman köylerine ekonomik açıdan önemli bir gelir kaynağı olması

bakımından önem arz etmektedir.

Muğla iline gelen turistlere yörelinin tanıtımı iyi yapılmalı, kırsal alanda yaşayan insanlar kırsal turizm, alternatif turizm, av turizmi v.b. gibi konularında bilinçlendirilmeli ve eğitilmelidir.

Muğla ili kırsalında yaşayan insanlar, yaban hayatı kaynakları varlığından oluşan katma değerden faydalanmaları yoluyla kırsal kalkınmaya destek verildiği takdirde, yakınındaki yaban hayatı kaynakları ve yenilenebilir doğal kaynakların bir parçası olan av hayvanlarını sahiplenip, yaban hayvanları varlığını korumakla birlikte üremesi içinde çalışacaktır. Elde edeceği gelir sayesinde denetimi sağlayacak, oto-kontrol sistemini işletecek, aşırı ve yanlış kullanımın önüne geçecektir.

Av turizmi kapsamında av organizasyonuna katılan avcılar, organizasyonun iyi gerçekleştirilmesine paralel kutlamalar için konaklama bedeli hatta bazı durumlarda bunun fazlasını harcamaktadır. Alışverişlerde de yüksek oranlarda döviz girdisi sağlanmaktadır.

Alternatif turizm çeşitleri de kırsal alanlar için istihdam ve gelir fırsatı demektir. Kırsal alanlar, sosyo- kültürel değerleri, yaban hayatı, doğal çevreleri ve tarımsal faaliyetleri ile turist çekebilirler. Kırsal kalkınmada amaç; kırsal alanda yaşayan vatandaşın istihdam alanı sağlamaktır. Av turizmi de bu kapsamda değerlendirilmesi gereken alternatif turizm çeşitlerinden biridir [13].

Zengin coğrafyasıyla Muğla ili av turizmi açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Av turizminin hem rekreasyonel amaçlı yapılan bir doğa sporu olması, hem de kırsal turizme, kırsal kalkınmaya katkı sağlayan bir alternatif bir turizm çeşidi olması bakımından önemle üzerinde durulmalı ve öncelik verilmelidir. Böylece; Muğla ilinin kırsal kalkınmasına, ekonomisine, biyolojik çeşitliliğine ve doğasının korunmasına etkin katkı sağlanacaktır. Alternatif turizm çeşitleri içerisinde av turizminin ekonomik katkısının gözle görülür derecede fazla olması av turizmini bir adım daha ön plana çıkarmaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] Ege, Z., 1998. Bir Rekreasyon Türü Olarak Av Turizmi ve Türkiye'de Av Turizminin Geliştirilmesi İle İlgili Bir Model Önerisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), S.227, İzmir.
- [2] Usta, Ö. 1994. Turizm 1-2, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- [3] Anonim, 2003. 4195 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 11 Temmuz 2003 tarih ve 25165 sayılı Resmi Gazete
- [4] Anonim 2015. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Muğla Orman ve Su İşleri Müdürlüğü İstatistikleri, MUĞLA
- [5] Shackleton, D.M. (ED.) 1997. Wild Sheep and Goats and their relatives: Status survey and Conservation Action Plan For Caprinae. I.U.C.N., Gland, Switzerland.
- [6] Çanakçıoğlu, H., Mol, T., 1996. Yaban Hayvanları Bilgisi, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayın No:3948, Orman Fakültesi Yayın No:441, ISBN:9754144244, 551s., İstanbul.
- [7] Huş, S., 1974. Av hayvanları ve Avcılık, İ.Ü. Yayın No:1971, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayın No: 212, 416, İstanbul.
- [8] Turan, N., 1987. Antalya- Temesos Yaban keçisi (*Capra aegagrus* L.) Populasyonunun Gelişimi, Bugünkü Durumu ve Sorunları, Uluslararası Sempozyum, Türkiye ve

Balkan Ülkelerinde Yaban hayatı, 16-20 Eylül, İstanbul, 83-105, Turkey.

[9] Demirsoy, A., 1992. Yaşamın Temel Kuralları-Omurgalılar (Sürüngenler, Kuşlar ve Memeliler), meteksan A.Ş., 942, Ankara.

[10] Gündoğdu, E., Oğurlu, İ., 2009. The Distribution of Wild Goat *Capra aegagrus* Erxleben 1877 and Population Characteristics in Isparta, TURKEY, Journal of Animal and Veterinary Advances, 8 (11): 2318-2324, ISSN: 1680-5593.

[11] Korshunov, V. M., 1994. Ecology of The Bearded Goat *Capra aegagrus* Erxleben 1777 in Türkmenistan, Biogeography and Ecology of Turkmenistan, 231-246, Netherlands.

[12] Anonim 2015.Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Av Yönetimi Daire Başkanlığı İstatistikleri, ANKARA

[13] Ulusoy, H., Av Turizminin Kırsal Turizm Açısından Kırsal Kalkınma Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi, Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi 8 (2): 74-80, 2015, ISSN: 1308-0040, E-ISSN: 2146-0132, www.nobel.gen.tr.

TABLolar

Tablo 1. 2006-2015 yılları Arasında Av Turizmi Kapsamında Avlanan Av Hayvanı Sayısı

Yıllar Tablosu	Avlanan Av Hayvanı Sayısı (Adet)
2006	5
2007	8
2008	18
2009	18
2010	21
2011	23
2012	25
2013	71
2014	39
2015	43
TOPLAM	271

Tablo 2. 2006-2015 yılları arasında sahip köy ve beldelerin av turizminden elde ettiği gelir

Yıllar Tablosu	Köy ve Beldelerin Elde Ettiği Gelir (TL)
2006	3.115,00
2007	4.722,60
2008	19.730,00
2009	56.760,00
2010	40.970,00
2011	27.555,00
2012	71.714,00
2013	92.245,00
2014	246.210,00
2015	107.565,00
TOPLAM	670.586,60

Tablo 3. 2006-2015 yılları arasında Orman ve Su İşleri Bakanlığının yılları arasında Muğla İlinde av turizminden elde ettiği gelir (TL)

Yıllar Tablosu	Bakanlık Geliri (TL)
2006	8.475,00
2007	11.717,00
2008	58.270,00
2009	123.240,00
2010	60.572,50
2011	116.504,12
2012	54.241,51
2013	80.815,34
2014	277.950,69
2015	123.400,02
TOPLAM	915.186,18

Tablo 4. Av turizminin 2006-2015 yılları arasında Muğla iline olan ekonomik katkısı

Yıllar Tablosu	Muğla İline Ekonomik Katkısı (TL)
2006	11.590,00
2007	16.439,60
2008	78.000,00
2009	180.000,00
2010	325.234,89
2011	144.059,12
2012	125.955,91
2013	173.060,34
2014	524.160,69
2015	230.965,02
TOPLAM	1.585.772,78